

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

**Кафедра методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного
мистецтва та дизайну**

**СИЛАБУС
ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«Історія української культури»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма Середня освіта «Образотворче мистецтво»
Спеціальність 014 «Середня освіта»
Спеціалізація: 014.12 «Образотворче мистецтво»
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1
від «4» вересня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва освітнього компонента	Історія української культури
Викладач (-і)	Дяків Марія Володимирівна
Контактний телефон Викладача	+38 0679586553
Е-mail викладача	maria.dyakiv@pnu.edu.ua
Формат освітнього компонента	офлайн/онлайн
Обсяг освітнього компонента	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Четвер, 15.00-16.00
2. Анотація до освітнього компонента	
<p>Вивчення навчальної дисципліни «Історія української культури» зумовлено потребою глибшого пізнання національної ідентичності здобувачами вищої освіти. Розвиток інтелектуальної складової майбутніх педагогів потребує засвоєння знань з формування етапів культурного становлення української державності. Курс навчальної дисципліни передбачає вивчення важливих етапів становлення духовної та матеріальної культури України від найдавніших часів до сьогодення. Особлива увага приділена розгляду важливих питань становлення ідентичності української нації в різних історико-політичних умовах; формування художньої виразності в творах образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва; виявлення взаємовпливів світової та української культури.</p>	
3. Мета та цілі освітнього компонента	
<p>Метою курсу є вивчення історії культури українського народу в контексті мистецьких видозмін від найдавніших до сучасних проявів. Вивчення курсу направлене на узагальнення знань з історії розвитку народного і професійного мистецтва. Також основними цілями дисципліни є: формування усесторонньо-розвинених майбутніх фахівців галузі; набуття необхідних знань для теоретичної та практичної професійної діяльності; патріотичне виховання тощо.</p> <p>В результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> -культурні епохи та їх хронологічні рамки; -види та типи мистецтва; -особливості розвитку культури в той чи інший історичний період; -теорії дослідження української культури; -основну літературу; -шляхи пізнання культурної спадщини України; -знати термінологію; -пам'ятки української культури; -художню діяльність видатних митців України. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> -аналізувати культурні явища та події; -визначати естетичні вектори розвитку культури різних історичних періодів; -розробляти власні гіпотези, щодо дослідження історії української культури; -втілювати авторські ідеї в організацію та проведення культурних проєктів; -визначати художню цінність творів мистецтва; -застосовувати освітні методики викладання в сучасних умовах; -здійснювати художньо-творчу діяльність, використовуючи досвід митців; - використовувати власні знання в процесі освітньо-практичної діяльності. 	

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність письмово й усно спілкуватися (комунікувати) українською - державною мовою; здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ – у навчанні і на практиці; здатність використовувати засоби художньої виразності у сучасному полікультурному просторі.

ЗК 4. Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію в загальноосвітньому процесі, працювати в команді з дотриманням етичних норм і цінностей сучасного мультикультурного суспільства, діяти соціально відповідально, толерантно та коректно.

ЗК 5. Здатність вчитися самостійно й автономно, розробляти власну траєкторію саморозвитку упродовж навчання в університеті та усього життя.

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї, вміння диференціювати традиційні та інноваційні способи вирішення завдань та знаходити межі їхнього застосування у навчально-виховному процесі.

ЗК 7. Здатність забезпечувати особисту та групову відповідальність за дотримання виконавської дисципліни, вміння визначати і наполегливо реалізовувати поставлені завдання і взяті зобов'язання.

Фахові компетентності

ФК 6. Здатність до творчої, художньо-педагогічної, організаторської та художньо-естетичної діяльності, спрямованої на духовний і культурний розвиток особистості.

ФК 7. Здатність планувати процес навчання образотворчого мистецтва у загальноосвітній школі та у позашкільних закладах, забезпечувати його реалізацію та оцінку отриманих результатів.

ФК 8. Здатність до організації і проведення позаурочної та позакласної роботи (вихід на пленер, екскурсії в музейні установи, участь у мистецьких проектах, майстер-класах, виставках).

ФК 9. Здатність до застосування в освітньому процесі сучасних художньо-педагогічних технологій.

ФК 10. Здатність керувати художньо-творчою діяльністю учнів, враховуючи їх вікові та індивідуальні особливості.

ФК 11. Здатність до виявлення творчих здібностей дитини, засобами діагностики навчальних та художньо-творчих досягнень учнів та прогнозування їх особистісного розвитку.

ФК 12. Здатність застосовувати образотворче мистецтво як засіб естетичного виховання школярів.

ФК 13. Здатність застосовувати сучасні методики і освітні технології для забезпечення якості оволодіння основами образотворчості в закладах загальної середньої та позашкільної освіти з образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва, початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах з поглибленим вивченням образотворчого мистецтва.

Програмні результати навчання

Знання та розуміння.

ПРН 1. Вміння вирішувати нестандартні проблем та завдань в галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що потребують інтегрованих знань застосування певних теорій і методів відповідної науки.

ПРН 2. Вміння провадити урочну (класну) та позаурочну діяльність з образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва.

ПРН 3. Знання етапності процесу формування уявлень про сутність, види та жанри мистецтва; оперування системою мистецьких знань, художньо-естетичних понять і категорій, необхідних для викладання образотворчих дисциплін у школі та позашкільних закладах.

Застосування знань та розумінь.

ПРН 5. Вміння використовувати власні знання в процесі освітньопрактичної діяльності.

ПРН 6. формування художньої компетентності школяра: знання, уміння, досвід, особистісні

якості для успішної художньої діяльності усвідомлюючи відповідальність за її результати.
 ПРН 9. розвиток загальних творчих здібностей; стимулювання образного мислення, формування навичок художньої самоосвіти розвинути особистість.
 ПРН 10. Уміння застосувати у професійній діяльності фундаментальні знання з комп'ютерних технологій.

Формування суджень.

ПРН 14. Здатність застосовувати сучасні методики і освітні технології для забезпечення якості вивчення учнями образотворчого мистецтва в закладах загальної середньої та позашкільної освіти.

5. Організація навчання

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Загальна кількість годин		
Лекції	18		
Семінарські заняття	12		
Самостійна робота	60		
Ознаки освітнього компонента			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
3	014 «Середня освіта»	2	нормативний

Тематика освітнього компонента

Тема	кількість год.		
	лекції	семінарські заняття	сам. роб.
Тема 1. Поняття та підходи до вивчення історії української культури.	2		
Тема 2. Форми найдавнішої української культури: періодизація, особливості розвитку, мистецькі артефакти.	2		
Тема 3. Особливості трипільської культури (символіка орнаменту).	2		15
Тема 4. Культура скіфо-сарматська та слов'янських племен.			
Тема 5. Культура княжого періоду IX – XII ст. Особливості розвитку образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Київської Русі.	2		15
Тема 6. Культурна спадщина Галицько-Волинського князівства.	2		15
Тема 7. Освіта і культура України за часів Литовського князівства і Речі Посполитої.	2		15
Тема 8. Культура України доби бароко. Освіта, наука, література.	2		
Тема 9. Життя і творчість Сковороди Г. С. – філософа, педагога, поета.		4	
Тема 10. Значення творчості Шевченка Т.Г. у становленні національної ідеї.		4	
Тема 11. Художня культура другої половини XIX ст.			
Тема 12. Мистецтво модернізму в культурі першої половини XX ст.	2		
Тема 13. Культура незалежної України.		2	
Тема 14. Розвиток освіти на Прикарпатті: мистецькі школи, професійні технічні училища, заклади вищої освіти. Студентський путівник https://pnu.edu.ua/wp-	2	2	

content/uploads/2019/10/Студентський_путівник_2019-20-25.10.pdf

6. Система оцінювання освітнього компонента

Загальна система оцінювання освітнього компонента	Вид контролю – залік Максимальна кількість балів – 100. Семінарські заняття – 25 балів, Лекційні заняття – 25 балів, Контрольна робота – 15 балів; Тестові завдання – 15 балів, Самостійна робота / індивідуальне/творче завдання – 20.
Вимоги до письмових робіт	Контрольна робота – 15 балів, Тестові завдання – 15 балів, Письмові завдання – 25 балів, Самостійна робота – 20 балів.
Практичні заняття	Максимальна оцінка – 50 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань
Підсумковий контроль	Форма контролю - екзамен; Форма здачі – комбінована (усна, письмова).

7. Політика освітнього компонента

1. Викладання курсу та взаємодія із здобувачем вищої освіти ґрунтуються на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

2. Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.).

3. Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора № 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 417 від 03 липня 2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf>.

4. Неформальна освіта зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Білоцерківський В. Я. Історія України: навч. посібник / В. Я. Білоцерківський. Київ:

Центр учбової літератури, 2007. 536 с.

2. Безклубенко С. Українська культура: погляд крізь віки. Історико-теоретичні нариси. Ужгород: Карпати, 2006. 512 с.
3. Букач В. М. Історія української культури. Посібник: методичні рекомендації до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти. Одеса: ПНПУ, 2021. 120 с.
4. Висоцький О. Ю. Історія української культури: навч. посібник Дніпропетровськ: НМетАУ, 2009. 130 с.
5. Головка О. В. Історія української культури: Навчальний посібник. Харків: ХДУХТ, 2011. 52 с.
6. Гомотюк О. Є. Історія українського народу у науково-освітньому просторі кінця XIX – початку XX століття. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Історія. Тернопіль: Видво ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. Вип. 1, ч. 2. С. 132–139.
7. Зеліско Л. І. Культурологія : навчально-методичний посібник для студентів усіх форм навчання. Івано-Франківськ, 2017. 128 с.
8. Зарішняк І. М., Творун С. О. Історія української культури: навч. посіб. Вінниця: Едельвейс і К, 2011. 326 с.
9. Історія української культури: Курс лекцій (під загальною редакцією доктора історичних наук С. О. Костишевої. Київ: ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2010. 334 с.
10. Історія української культури: навчальний посібник для студентів і курсантів вищих навчальних закладів МВС України / авт. кол.; за ред. М.П. Гетьманчука. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 348 с.
11. Колтунов О. Ю., Уварова О. О. Історія української культури : навч. посібник. Одеса : ОНМедУ, 2011. 316 с.
12. Крижановська Н. Є., Нефьодов Д. В. Історія української культури: навчально-методичний посібник. Херсон: Грінь Д.С., 2015. 200 с.
13. Масол Л. М., Ничкало С. А., Веселовська Г. І., Оніщенко О. І. Єудожня культура України: навч. посібник. Київ: Вища школа, 2006. 239 с.
14. Пальм Н. Д., Гетало Т. Є. Історія української культури : навчальний посібник. Харків: Видавництво ХНЕУ, 2013. 296 с.
15. Подольська Є. А., Лихвар В. Д., Іванова К. А. Культурологія: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 288 с.
16. Студентський путівник URL: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/10/Студентський_путівник_2019-20-25.10.pdf
17. Шабанова Ю.О., Тарасова Н.Ю., Дичковська О.Я. Історія української культури. Навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання. Дніпропетровськ, 2012. 141 с.

Додаткова література:

1. Брайчевський М. Ю. Утвердження християнства на Русі. Київ: Наукова думка, 1988. 262 с.
2. Білоконенко С. П., Гонтар О. В., Котова Н. О. Українська та зарубіжна культура. Історія України (вибрані лекції): навч. посібник. Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2004. 332 с.
3. Відейко М. Ю. Трипільська цивілізація. Київ: Критика, 2003. 184 с.
4. Власов В. С. Історія української культури: від середньовіччя до початку новітньої доби: навч. посіб. до курсу за вибором для 10–11 кл. сусп.-гуманіт. напряму загальноосвіт. навч. закл. Київ: Педагогічна думка, 2012. 128 с.
5. Гриценко Т. Б., Гриценко С. П., Кондратюк А. Ю. Культурологія: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 392 с.
6. Історія світової та української культури : підруч. для вищ. закл. освіти / В. А. Греченко, І. В. Чорний, В. А. Кушнерук, В. А. Рижко. Київ: Літера, 2000. 464 с.
7. Кравченко І. Запорожці: до історії козацької культури. Київ: Мистецтво, 1993. 400 с.
8. Крвавич Д. П., Овсійчук В. А., Черепанова С. О. Українське мистецтво : навч. посібник : у 3 ч. Львів: Світ, 2003. Ч. I. 256 с.
9. Литвин В. М. Історія України : у 3 т. / В. М. Литвин; відп. ред. В. А. Смолій. Т. 2: Кінець XVIII–початок XX ст. Київ: Вид. дім «Альтернативи», 2005. 759 с.
10. Онопрієнко В. І. Історія української науки XIX–XX століть : навч. посібник. Київ:

Либідь, 1998. 304 с.

11. Попович М. Нарис історії культури України. Київ: АртЕк, 1998. 728 с.

12. Тимофієнко В. І. Архітектура і монументальне мистецтво. Терміни та поняття. Київ: Вид-во Інституту проблем сучасного мистецтва. Головкивархітектура, 2002. 472 с.

13. Яворницький Д. І. Історія запорізьких козаків: у 3 т. Т. 1. Київ: Наукова думка, 1990. 581 с.

Яковенко Н. Нарис історії середньовічної і ранньомодерної України. Київ: Генеза, 2006. 585 с.

Викладач: Дяків Марія Володимирівна,

доцент кафедри методики викладання
образотворчого і декоративно-
прикладного мистецтва та дизайну